

РЕШЕНИЕ

№ 2188

гр. Варна, 31.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ВАРНА, 16 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и четвърти ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Румяна Христова

при участието на секретаря Галя Ж. Дамянова
като разгледа докладваното от Румяна Христова Гражданско дело № 20213110107371 по описа за 2021 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството по делото е образувано по повод предявен от Ж. Т. Р., ЕГН *, с адрес *, чрез адв. П.Й. Н., член на Варненска адвокатска колегия, с рег. № *, служебен адрес: * срещу „В. К. ООД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление *, представлявано от Д. С. Д., отрицателен установителен иск с правно основание чл. 124, ал. 1 от ГПК за признаване за установено в отношенията между страните, че ищецът няма парично задължение към ответника в размер на 1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./, представляваща неустойка за непредставяне на обезпечение, съгласно чл.5, ал.2 от Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 от 06.03.2020 г.

Моли за присъждане на сторените по делото разноски.

Ищцата аргументира правен интерес от предявените искове навеждайки следните фактически твърдения:

На 06.03.2020 г. между ищцата Ж. Т. Р., ЕГН *и „В. К. ООД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление г*, представлявано от Д. С.Д. се сключва Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 - 06.03.2020. По силата на договора, ответното дружество предоставя в заем сума в размер на 3 000 лв. /три хиляди лева/ на Ж.Р., която се задължава да върне предоставената сума в срок до 30.04.2021 г. на 30 двуседмични вноски, при фиксиран годишен лихвен процент от 40,32 % и годишен процент на разходите 49,37 %.

Съгласно погасителния план, посочен в чл.3, т.4 от Договора, всяка

вноска по заема е в размер на 188,72 лв., в която са включени част от дължимите главница, лихва и такса за експресно разглеждане, като падежите са както следва: 20.03.2020 г.; 03.04.2020 г.; 17.04.2020 г.; 01.05.2020 г.; 15.05.2020 г.; 29.05.2020 г.; 12.06.2020 г.; 26.06.2020 г.; 10.07.2020 г.; 24.07.2020 г.; 07.08.2020 г.; 21.08.2020 г.; 04.09.2020 г.; 18.09.2020 г.; 02.10.2020 г.; 16.10.2020 г.; 30.10.2020 г.; 13.11.2020 г.; 27.11.2020 г.; 11.12.2020 г.; 25.12.2020 г.; 08.01.2021 г.; 22.01.2021 г.; 05.02.2021 г.; 19.02.2021 г.; 05.03.2021 г.; 19.03.2021 г.; 02.04.2021 г.; 16.04.2021 г.; 30.04.2021 г.

В чл.5, ал.1 от Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 - 06.03.2020 е предвидено, че заемателят - в случая ищцата се задължава в 3 дневен срок от усвояването на сумата по договора да предостави обезпечение на задълженията си по договора.

Обезпечението следва да бъде под формата на поръчителство или банкова гаранция. Поръчителят трябва да представи на заемотателя бележка от работодателя си, издадена не по-рано от 3 дни от деня на представяне и следва да отговаря и на редица изисквания - той трябва да е физическо лице, да е навършило 21 годишна възраст, да работи на безсрочен трудов договор, да има минимален стаж при настоящия си работодател 6 месеца и минимален осигурителен доход 1000 лв., през последните 5 години да няма кредитна история в Централен кредитен регистър към БНБ или да има кредитна история със статут „период просрочие от 0 до 30 дни", да не е поръчител по друг договор за паричен заем и да няма сключен договор за паричен заем в качеството си на заемател. В случай, че Ж.Р. реши да обезпечи заема си с банкова гаранция, то тя следва да е издадена след усвояване на паричния заем, и да е в размер на цялото задължение на заемателя по договора, валидна 30 дни след падежа за плащане на договора.

В чл.5, ал.2 от Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 - 06.03.2020 е посочено, че в случай на неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение, посочено в чл.5, ал.1 от Договора, Ж.Р. дължи неустойка в размер на 1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./, която да се разсрочи и заплаща на равни части към всяка вноска от погасителния план, като в този случай вноската е в размер на 230,65 лв. /двеста и тридесет лева и 65 ст./, а общото задължение по Договора – 6 919,50лв. /шест хиляди деветстотин и деветнадесет лева и 50 ст./.

Съгласно чл.9, ал.1 ЗПК договора за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на плащане. Счита, че доколкото Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 - 06.03.2020 е договор на свободно договаряне, съгласно чл.9 от ЗЗД, то неговото съдържание следва да не противоречи на добрите нрави. Санкцията при несъобразяване е посочена в разпоредбата на чл.26, ал.1 от ЗЗД, според който са нищожни договорите,

които накърняват добрите нрави.

В правната доктрина и съдебна практика безспорно се приема, че накърняването на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 от ЗЗД е налице именно, когато се нарушава правен принцип било той изрично формулиран или пък проведен чрез създаването на конкретни други разпоредби. В този смисъл е практиката на ВКС /Решение № 4/2009 г. по т.д. № 395/2008 г., Решение № 1270/2009 г. по гр. д. № 5093/2007 г., определение № 877 по т.д. № 662/2012 г. и др./. Такъв основен принцип е добросъвестността в гражданските и търговски взаимоотношения, а целта на неговото спазване, както и на принципа на справедливостта, е да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата.

Тъй като в конкретния случай, става дума за търговска сделка, нормата от ТЗ, чрез която е прокаран този принцип е чл. 289 от ТЗ, но общите правила на ЗЗД също намират приложение - чл. 8, ал. 2, чл. 9. Според практиката на ВКС преценката дали е нарушен някой от посочените основни правни принципи се прави от съда във всеки конкретен случай, за да се даде отговор на въпроса дали уговореното от страните накърнява добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 от ЗЗД.

Сделки, противоречащи на добрите нрави се считат, тези които водят до значително несъответствие на правата и задълженията на страните, неравноправно се третират икономически слаби участници в оборота, използва се недостиг на материални средства или незнание на едната страна в правоотношението за облагодетелстване на другата. В конкретния случай счита, че е налице именно такова несъответствие, доколкото на Ж.Р. е вменено задължение да обезпечи заема си, след като усвои сумата, като в противен случай дължи неустойка в размер на 1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./.

Счита, че по отношение на сключения между Ж. Т. Р. и „В. К.“ ООД Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 - 06.03.2020 следва да се прилагат правилата на Закона за потребителския кредит. В ЗПК е посочено изчерпателно какво следва да е съдържанието на договора за кредит.

В чл.5, ал. 1 от Договора е посочено, че Ж.Р. се съгласява в 3 дневен срок от усвояване на сумата да представи обезпечение под формата на поръчителство или банкова гаранция, като ако не изпълни това свое задължение дължи неустойка в размер на 1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./ на осн. чл.4, ал. 2 от Договора.

В Глава четвърта на ЗПК е уредено задължение на кредитора преди сключването на договора за кредит, да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на договора изобщо или в искания размер на заема. Счита, че клаузата, съдържаща се в чл.5, ал.1 от Договора, се намира в пряко противоречие с преследваната от закона цел и съответното задължение на

потребителя.

Съгласно чл.16 от ЗПК оценката на платежоспособността се извършва преди разрешаване отпускането на кредита, като едва след предоставяне на исканите обезпечения се сключва договора за кредит. Чрез цитираната клауза на длъжника се вменява задължение да осигури гаранция, която да обезпечи кредита, след като той вече е отпуснат.

В случая в чл.5 от Договора формално е уговорена неустойка за неизпълнение за задължение, като счита, че фактически се дължи не неустойка, а договорна лихва, представляваща допълнителна печалба на кредитора. Това е така, доколкото за да не възникне вземането за неустойка, договорът предвижда редица условия, които са кумулативно дадени, следва да бъдат изпълнени в много кратък срок, поради което е обективно трудно да бъдат покрити от заемателя. Заемодателят е дал възможност на заемателя Ж.Р. в едва 3-дневен срок да му предостави поръчител, който обаче трябва да отговаря на множество изисквания - за възраст, за работа, за минимален стаж при работодателя, за сравнително висок осигурителен доход, да няма лоша кредитна история, да не е поръчител или заемател по друг договор. Освен това следва този поръчител да представи и надлежна бележка от своя работодател и то издадена също в много кратък срок, а именно не порано от 3 дни от деня на представянето ѝ. Счита, че предоставянето на такива къси срокове препятстват длъжника да реагира и да изпълни условията. В такива кратки срокове, той трудно би могъл да представи такъв поръчител, който да отговаря на всички посочени условия. В чл.4 е дадена и алтернативна опция за обезпечение, но тя също е трудно постижима. Касае се за снабдяване с банкова гаранция, в размер за цялото задължение, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора, като срокът за снабдяване с такава гаранция е отново 3 дни. Според практиката на банките по проучване на лицата, кандидатстващи за такова обезпечение, фактически е невъзможно за длъжника да придобие такава гаранция и то в предвидения срок.

Счита, че опциите, визирани в чл.5 от Договора не дават възможност на заемателя да избегне плащането на неустойка, тъй като той реално не може да изпълни условията, поради което вземането за неустойка ще възникне в сферата на кредитора във всички случаи. В чл.5, ал.2 от Договора дори предвидено неустойката в размер на 1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./ да се заплаща разсрочено, на равни части, заедно с всяка погасителна вноска, като в този случай погасителната вноска е в размер на 230,65 лв. /двеста и тридесет лева и 65 ст./, а общото задължение 6 919,50 лв. /шест хиляди деветстотин и деветнадесет лева и 50 ст./.

Счита, че клаузата за предоставяне на обезпечение след сключване на договора, цели да заобиколи нормата на чл.16 от ЗПК, поради което по силата на чл. 21, ал. 1 от ЗПК същата се явява нищожна. На това основание нищожна се явява и уговорената неустойка за неизпълнение на договорното задължение за представяне на обезпечение. Счита клаузата за неустойката за

нищожна на основание чл.26, ал.1, пр.3 от ЗЗД. По настоящия договор естеството на уговореното задължение по чл.5 е непарично, същото не е главно, а акцесорно и спомагателно такова, целящо да обезпечи изпълнението на главното задължение, което пък се изразява в това да се върне заемната сума, ведно с дължимата възнаградителна лихва.

Неизпълнението на главното задължение е същественото по договора, докато неизпълнението задължението по чл.5 не може да се определи като такова, с оглед интереса на заемотателя. Ако за заемотателя беше важно и съществено в негова полза да бъде учредено поръчителство, той би го поставил като условие за сключването на договора.

Счита, че предвидената неустойка в размер на 1 257,90 лв. /при главница 3 000лв./ излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и наказателна функции и се превръща само в средство за обогатяването на кредитора, още повече че тя трудно би се избегнала предвид посочените условия.

Счита, че целта на посочената неустойка е само да санкционира неизправната страна, като чрез нея заемотателят цели при неизпълнението да извлече допълнителна парична облага, която не му се следва. В случая предвидената „неустойка“ всъщност представлява вземане на заемотателя, което се плаща заедно с вноските за главница и лихва, и което представлява допълнителна печалба за него, освен лихвата, поради което тя противоречи на добрите нрави, тъй като цели неоснователно да обогати заемотателя.

Предвид гореизложеното, счита, че Ж. Т. Р., ЕГН *не дължи заплащане на неустойка за непредставяне на обезпечение в размер на 1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./, предвидена в чл.5, ал.2 от Договор за паричен заем Standard 14 №5596392 - 06.03.2020, тъй като клаузата за неустойка, противоречи на добрите нрави и е в разрез с принципа на добросъвестността при договарянето, и води до заобикаляне на закона (Закон за потребителския кредит), поради което същата се явява нищожна - пр.осн. чл.26,ал.1, т.1 от ЗЗД.

Към датата на подаване на исковата молба в съда, Ж. Т. Р., ЕГН *е изплатила частично задължението си по Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 - 06.03.2020, като е заплатила 4 вноски всяка по 188,72 лв., или общо 754,88 лв., с които счита че е погасила част от задължението си за главница и договорна лихва, но не и за неустойка за непредставяне на обезпечение по заема.

В срока за отговор на исковата молба, ответникът депозира отговор.

Счита че договора за кредит отговаря на изискванията на закона и изложените съображения от страна на процесуалния представител в исковата молба са неоснователни.

Съгласно разпоредбата на чл. 5 от Договора, ищецът се е съгласил и

задължил в срок до три дни от подписването му да предостави едно от двете обезпечения, подробно описани в него. За кредитора не съществува забрана да изисква заемите, които предоставя, да бъдат обезпечени.

В процесния случай дори е дадено право на избор на заемателя кой вид обезпечение да предостави в зависимост от възможностите му. С изискването за предоставяне на едно от двете посочени в Договора обезпечения по никакъв начин не се изключват или ограничават правата на потребителя, произтичащи по закон.

Ищецът навежда твърдение, че неустойката била уговорена в нарушение на добрите нрави, без да навежда аргументи какъв конкретен морален принцип е бил накърнен. Добрите нрави са морални норми, на които законът придава правно значение, защото правната последица от тяхното нарушаване е приравнена с тази на противоречието на договора със закона.

Понятието „добри нрави“, по смисъла на чл.26,ал.1,пр.3 от ЗЗД, е обща правна категория, приложима към конкретни граждански и търговски правоотношения, изведена от юридическите факти, обуславящи тези правоотношения. Добрите нрави не са писани, систематизирани и конкретизирани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях. Такива са принципите на справедливостта, на добросъвестността в гражданските и търговските взаимоотношения и на предотвратяването на несправедливото облагодетелстване. Преценката за нищожност поради накърняване на добрите нрави се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора. В тази връзка, позовавайки се на противоречие с добрите нрави ищецът следва да посочи какво се изразява противоречието в процесния случай и да наведе нарушаването на определен морален принцип. Каквато и да било обосновка в тази насока липсва в исковата молба, която прави претенциите за нищожност голословни и недоказани. Доколкото понятието за добри нрави е субективно и относително, то подлежи на изследване и доказване от страната, която желае да се позове на него. В конкретния случай това е ищецът. Такива доказателства не са ангажирани. Няма универсален критерий кога дадена уговорка влиза в противоречие с добрите нрави, поради което това трябва да бъде изследвано за всеки конкретен случай. Исковата молба не предоставя никаква детайлност и доказателства в тази насока.

Законът не поставя изискване при уговаряне на неустойка да се посочва кои вреди ще бъдат компенсирани с неустойката. Именно в това се изразява нейният смисъл – отпадането на необходимостта вредите да бъдат доказвани от изправната страна по договора. В настоящия случай неизпълнението на задължение за предоставяне на обезпечение поставя дружеството в риск от неизпълнение на паричното задължение от страна на длъжника, който иначе би бил покрит от обезпечението. Не следва да се подценява значението на обезпечението за заемодателя. Ищецът удобно забравя, че е получил и усвоил сума в размер на 600лв. без да е дал каквато и да е гаранция за връщането ѝ.

За разлика от много други финансови услуги, които се предлагат на пазара, тази, която ищецът е избрал, не изисква от него предварително осигуряване на обезпечение, което му създава удобството бързо да получи и ползва парична сума в немалък размер, като рискът е изцяло за сметка на заемодателя. Функцията на неустойката е преди всичко да обезпечи изпълнението, т.е. да стимулира длъжника да бъде изряден в съблюдаването на своите договорни задължения. Дружеството действително е поело значителен риск, че при евентуално неизпълнение от страна на заемателя, то няма да събере дължимото си вземане.

Направените в исковата молба твърдения, че размерът на неустойката бил твърде висок остро противоречат с всякаква житейска и бизнес логика и най-вече с принципа на свободата на договаряне. Неустойката е предвидена, за да дисциплинира длъжника при изпълнение на поетите от него договорни задължения. Всяка една от договорните клаузи е еднакво задължителна за него, поради което тя може да бъде скрепена със санкция, каквато страните намерят за добре. Дружеството не би сключило договора и не би предоставило заем при липса на уговорките за предоставяне на обезпечение и неустойка за изпълнение.

Поемайки по-голям риск, кредиторът има правото да поставя изисквания за обезпечаването му по своя преценка и в случай че потребителят не ги намира за резонни, то той на свой ред има пълното право да не полага подписа си под тях. Не можем да се съгласим, че потребителят е бил поставен в по-неблагоприятно положение. Знаейки, че обезпечението трябва да се предостави в 3-дневен срок от сключването на Договора, той е можел да забави сключването му до момента, в който е в състояние да го осигури или изобщо да не встъпва в договорни правоотношения с ответника. Дружеството не е принудило ищеца да сключи договор за заем, съответно условията по него не са му наложени. Той самостоятелно, по собствени подбуди и воля е пожелал да сключи договора за заем и да се издължи съгласно договорените условия. На пазара за бързи кредити работят над 100 финансови институции, в никакъв случай дружеството не е наложило на ищеца да се възползва от неговите услуги. Кредиторът не е монополист, за да налага задължително на потребителите да се ползват от неговите услуги. Договорът се сключва при индивидуални условия, а не при общи такива.

Следва да се отбележи, че всеки заемател по договор за потребителски кредит разполага с гарантираната от чл. 29 от ЗПК възможност да се откаже от договора в 14-дневен срок, за която ищецът също е бил информиран чрез СЕФ и от текста на самия Договор. В случай че упражни правото си, той би дължал връщане единствено на получената в заем главница и не би дължал начислената му поради непредоставяне на обезпечение неустойка. В този смисъл, след като е разбрал, че е в невъзможност да изпълни задължението си по чл. 5, ал. 1 от Договора и при положение, че не е желал да понесе тежестта на неустойката по чл. 5, ал. 2 от договора, то той е разполагал с 14 дни да се откаже от договора и по този начин да избегне неблагоприятните за

себе си последици. Ищецът обаче не е сторил това, от което следва, че той е решил да ползва кредита и да изплати начислената му неустойка.

Непредоставянето на обезпечение поставя сериозна несигурност пред кредитора дали ще успее да събере сумата по предоставения от него кредит, още повече, че това е основният му предмет на търговска дейност, следователно и източник на приходи. Решението при какви условия то ще отпуска кредити в рамките на закона е автономна, независимо от съображенията, които трети лица могат да имат, като те биха могли да изразят несъгласието си като не ползват услугите му. Но оспорването на резонансността им, след като веднъж е изразено съгласие с тях, показва меко казано недобросъвестност и цели злоупотреба с право.

На следващо място, твърденията, че с поставянето на изискване за предоставяне на обезпечение се целяло заобикалянето на разпоредбата на чл.19, ал. 4 от ЗПК и било заблуждаваща търговска практика представлява единствено субективно мнение на ищцовата страна. Счита за несериозно да се твърди за нелегитимно искане на кредитор отпуснатият от него кредит да бъде адекватно обезпечен, а кое обезпечение е достатъчно и адекватно може да прецени единствено самият той. Ако според индивидуалната преценка на заемателя изискванията се явяват неизпълними, тъй като действително всеки човек разполага с различни възможности, то той е свободен да сключва договор за кредит с конкретното дружество. Следва да се прави разграничение между печалба, каквато неустойката категорично не е, и обезщетяване на понесения риск и допълнителни разходи, възникнали от договорно неизпълнение и по-голямото внимание за проследяване живота на един необезпечен кредит в сравнение с един обезпечен такъв. Нещо повече, въпреки че задължението за заплащане на неустойка е дължимо изцяло с изтичането на третия ден, който е крайният срок за предоставяне на обезпечението, в израз на добросъвестност към клиента това задължение е разсрочено, така че то да бъде икономически по-поносимо за него.

Неприемливо е и твърдението, че уговорената с чл.5, ал.2 от Договора неустойка представлява скрита лихва и следвало да се включи при калкулацията на ГПР. На първо място, както ясно е посочено в чл.5, ал. 1 от процесния договор, задължението за заплащане на неустойка е условно и възникването му зависи изцяло от действията на потребителя. В този смисъл, в случай че той не би искал да понесе тежестта да заплаща така уговорената неустойка, то той би могъл изобщо да не сключва договора или да изпълни поставените от чл.5 от него условия.

Важно е да се подчертае, че в настоящия случай разпоредбата на чл.33, ал.1 ЗПК не намира приложение и не е налице нарушение на нейните изисквания. Претендираната неустойка за неизпълнение касае едно допълнително задължение за предоставяне на обезпечение като поради непредоставянето му е начислена същата. Периодът, за който е начислена неустойката е от изтичане на тридневния срок за предоставяне на

обезпечението до крайния срок на договора, а претендираната законна лихва е за период от настъпването на падежа на договора до изплащане на задължението, тоест за периода, за който се начислява неустойка за неизпълнение на договорно задължение, не се претендира обезщетение за забава. Периодът, за който е на тридневния срок за предоставяне на обезпечението претендираната законна лихва е за период от настъпването на задължението, тоест за периода, за който се начислява договорно задължение, не се претендира обезщетение за забава.

В сключения договор за паричен заем № 5596392 е посочен начинът на изчисляване на ГПР и по какъв начин се формира. Годишният процент на разходите (ГПР) по кредита /арг. чл.11, т.10 от ЗПК/ включва общите разходи по кредитите за потребителя, настоящи или бъдещи разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. за сключване на договора), изразени като годишен процент от кредит (арг. чл. 19, ал. 1 ЗПК). В настоящия случай размерът на е (ГПР) по процесния Договор е в размер на 40.32 %, като в договора изрично е посочено в чл. 3, т. 8, че изчисленията за ГПР са направени към момента на сключване на съответния договор за кредит, като в договора ясно се сочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите. ЗПК не предвижда в договора за потребителски кредит изрично и изчерпателно да бъдат изброени всички разходи, включени в ГПР, а единствено да се посочат допусканията, използвани при изчисляване на ГПР. Думата допускания тук се използва в смисъл на предвиждания за бъдещето, а не в смисъл на разходи, част от ГПР. Тези допускания или предвиждания са изчерпателно изброени както в чл. 19 от Директива 2008/4812 на Европейския Парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити, така и в издадения в нейното изпълнение ЗПК и по точно в точка 3 от Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК. Тези допускания се делят на две групи. Първата група са базови допускания /чл.19, т. 3 и т. 4 от Директива 2008/48 и т. 3 букви „а" и „б" Приложение № 1 към ЗПК и допълнителни допускания /чл. 19, т.5 от Директива 2008/48 и т. 3 букви - „в", „г", „д", „е", „ж", „з", „и", „к", „л", „м" към ЗПК/. Първата група допускания биха имали значение за всеки вид потребителски кредит, докато допълнителните допускания касаят определени видове кредити, като револвиращ кредит, овърдрафт или договор за кредит с неопределен срок, чиято легална дефиниция е дадена в буква „ж" на Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК.

При посочените в тази разпоредба кредити, за да може да се изчисли и посочи един точен процент на ГПР при сключване на договора, се налага да се правят допускания за бъдещето, за да се изчисли ГПР като една - единствена ставка с точност поне един знак след десетичната запетая /т. 2 б. „г" от Приложение № 1 към ЗПК/, което е детайлно разяснено в решение на СЕС С-290/2019г. В настоящия случай е приложимо единствено първото базово допускане по т. 3, буква „а" на Приложение №1, а именно да се допусне, че договорът ще е валиден за срока, за който е бил сключен, и

кредиторът и потребителят ще изпълняват своите задължения в съответствие с условията и сроковете по договора, което е посочено в чл. 3, ал. 1, т. 8 от договора. Второто базово допускане касае уговорени променливи лихвени проценти, а в процесния договор лихвеният процент е фиксиран и подобни допускания са неприложими. Допълнителните допускания също не са приложими, защото касаят хипотези на горепосочените видове потребителски кредити, какъвто настоящия не е. Смисълът на закона е кредитополучателят да се запознае предварително с размера на сумата, която ще върне на банката под формата на ГПР, което изискване в случая е изпълнено. С оглед на изложеното счита, че е спазено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

Моли за отхвърляне на иска и присъждане на сторените по делото разноски.

В съдебно заседание искът се поддържат. В писмена форма процесуалния представител на ищеца адв.П.Н. моли за уважаване на иска и присъждане на сторените по делото разноски.

В съдебно заседание ответникът, редовно призован, не се явява. В писмена форма заявява, че поддържа отговора на исковата молба. В хода по същество на делото моли за отхвърляне на иска и присъждане на разноски.

По допустимостта на отрицателния установителен иск:

Абсолютна процесуална предпоставка за предявяване на отрицателен установителен иск, е наличие на правен интерес на ищеца за разрешаване, със сила на присъдено нещо на спора за отричаното от него материално право, като бъде установено действителното правно положение в отношенията между страните във връзка с конкретно притезание, както и за осуетяване на възникването на нов спор за материално право на същото основание. За ищеца е налице правен интерес от предявяването на настоящия иск, доколкото отричаното вземане се води като дължимо по отпуснатия му кредит с Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 от 06.03.2020 г. По тези съображения съдебният състав приема, че предявеният иск се явява процесуално допустим и следва да бъде разгледан по същество.

СЪДЪТ, след като взе предвид представените по делото доказателства – по отделно и в тяхната съвкупност, съобрази становищата на страните и нормативните актове, регламентиращи процесните отношения, намира за установено следното от **фактическа и правна страна**:

По искане на ищеца, като писмени доказателства са приети следните документи: договор за паричен заем Standard 14 №5596392-06.03.2020г.; декларация по чл.42, ал2, т.2 от ЗМИП; стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителски кредит; съгласие за застраховане за застраховка „Живот“.

Като писмени доказателства са приети и следните ангажирани от ответника такива: Справка погасителен план по Договор за паричен заем №5596392/06.03.2020г.

Предвид така установеното от фактическа страна, СЪДЪТ формулира следните правни изводи:

За успешното провеждане на настоящите иски в тежест на ответника по предявения отрицателен установителен иск е да установи, при условията на пълно и главно доказване, основанието, от което правото е възникнало, както и неговия размер, а в тежест на ищеца е да установи релевираните от него правоизключващи и правопогасяващо възражение срещу правото на ответника.

Основанието на отричаното от ищеца задължение в размер от 1 257.90лв. е неустойка.

За договорите за потребителски кредит на общо основание и съгласно чл.24 от ЗПК се прилагат правилата на чл.143 – 148 от ЗЗП. Макар и поместени в индивидуалния договор с ищцата, а не в общи условия към него, клаузите на контракта не са индивидуално уговорени по смисъла на чл.146, ал.2 от ЗЗП. Касае се до еднотипни договори за паричен заем, върху чието съдържание потребителят не може да влияе.

Фактическите предпоставки за основателност на вземане с правна квалификация чл. 92 ЗЗД са следните: 1. валидно поето задължение от страна на ответника. 2. неизпълнение на това задължение или наличие на неточно или забавено изпълнение; 3. наличие на уговорка между страните, че за съответното неизпълнение или неточно или забавено изпълнение ще се дължи неустойка в определен размер; 4. отсъствие на някоя от причините, водещи до отпадане на договорната отговорност на ответника на длъжника - случайно събитие, непреодолима сила и др.

Наред с това, общественият интерес от осигуряване на точното прилагане на императивните правни норми, които регулират правния спор, преодолява диспозитивното начало в гражданския процес (чл. 6 ГПК), като съдът следи служебно за противоречие с добрите нрави на неустоечната клауза – В тази насока са е трайната съдебна практика на ВКС: решение № 23 от 07.07.2016 г. по т. д. № 3686/2014 г. на I т. о., решение № 142 от 01.08.2018 г. по т. д. № 1739/2017 г. на II т. о. на ВКС ; решение № 93 от 19.03.2012 г. по гр. д. № 1057/2011 г., II г. о., ВКС, решение № 110/11.04.2014 г., гр.дело № 1237 по описа за 2013 г., ВКС, IV г.о., решение № 384 от 02.11.2011 г. по гр. д. № 1450/2010 г., I г. о., ВКС, решение № 23 от 07.07.2016 г. по т. д. № 3686/2014 г. на I т.о., ВКС, решение № 188 от 15.12.2017 г. по т. д. № 2613/2016 г. на II т.о., ВКС.

В случая от съдържанието на чл. 5 от процесния договор е видно, че заемателят се е задължил в 3-дневен срок от усвояване на сумата по процесния договор да предостави обезпечение - поръчител физическо лице, което да удостовери с документ от работодателя си, издаден не по-рано от 3 дни от деня на представяне, че е лице, навършило 21 годишна възраст; работи на безсрочен трудов договор; има минимален стаж при настоящия си работодател 6 месеца и минимален осигурителен доход в размер на 1000,00

лв.; през последните 5 години да няма кредитна история в ЦКР или да има кредитна история със статус „период на просрочие от 0 до 30 дни“; да не е поръчител по друг договор за паричен заем и да няма сключен договор за паричен заем в качеството си на заемател ИЛИ валидна банкова гаранция, която да е издадена след усвояване на паричния заем, в размер на цялото задължение на Заемателя по договора, която да е валидна 30 дни след падежа за плащане по договора.

Настоящият съдебен състав намира, че така въведените изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му създават значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, то изцяло да се възпрепятства. От друга страна непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемотателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия. В глава четвърта от ЗПК е уредено задължение на кредитора преди сключване на договор за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити изрично се сочи: „В условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите – членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и следва да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те процедират по този начин“.

В този смисъл клауза, като уговорената в чл.5 от договора за паричен заем, според която се дължи неустойка в размер на 1275.90лв.лева при неизпълнение на задължението по този член за осигуряване в тридневен срок от датата на усвояване на заемната сума, на обезпечение чрез поръчителство на физическо лице, което отговаря на определени условия, или банкова гаранция, се намира в пряко противоречие с преследваната от директивата цел, транспонирана в ЗПК. На практика подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредита е отпуснат, като ако не стори това дългът му нараства, т.е. опасността от свръхзадължнялост се увеличава. Замисълът на изискването за проверка на кредитоспособността на потребителя, както и изрично е посочено в чл.16 от ЗПК, е тя да бъде извършена преди сключването на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа изводите от проверката и едва след предоставянето му да се сключи договора за кредит.

Макар и да е уговорена като санкционна доколкото се дължи при

неизпълнение на договорно задължение, неустойката е предвидена да се кумулира към погасителните вноски, по който начин се отклонява от обезпечителната и обезщетителната си функция и води до скрито оскъпяване на кредита. Включена по този начин в погасителните вноски, неустойката по същество е добавка към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за заемодателя. По посочения начин се заобикаля законът – чл.33, ал.1 от ЗПК, който текст предвижда, че при забава на потребител, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забава. С процесната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл.33, ал.1 от ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва е недопустимо и в този смисъл съдебната практика е константна.

Освен това неустойка за неизпълнение на задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди (няма данни за ответника да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение) е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според т.3 от Тълкувателно решение №1/15.06.2010г. по т.д.№1/2009г. на ВКС, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

Поради гореизложеното съдът намира, че клаузата за неустойка изцяло противоречи на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, респ. не е налице валидно неустоечно съглашение и в тази си част договорът изобщо не е породил правно действие, а претенцията за установяване недължимост на сумата от 1257.90лв., е основателна.

Постановеният правен резултат, обуславя основателност на искането на ищеца за присъждане на разноски по реда на чл. 78, ал. 1 от ГПК, като същите следва да бъдат възложени в тежест на ответника. Претендираните съгласно списъка разноски в общ размер на 450.32лв. са доказани, като реално сторени. Същите се изразяват в заплащането на държавна такса в размер от 50.32лв. и заплащането на адв.възнаграждение в размер от 400лв. Предвид на това ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сторените разноски.

Мотивиран от така изложените съображения, Варненски районен съд

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО в отношенията между ищеца Ж. Т. Р.,

ЕГН *, с адрес *, чрез адв. П.Й. Н., член на Варненска адвокатска колегия, с рег. № *, служебен адрес: ** **от една страна** и ответника, „В. К.Т“ ООД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление *, представлявано от Д. С. Д. **от друга**, че ищецът няма парично задължение към ответника в размер на сумата от **1 257,90 лв. /хиляда двеста петдесет и седем лева и 90 ст./**, представляваща неустойка за непредставяне на обезпечение, съгласно чл.5, ал.2 от Договор за паричен заем Standard 14 № 5596392 от 06.03.2020 г., **на основание чл.124,ал.1 ГПК.**

ОСЪЖДА „В. К.“ ООД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление *, представлявано от Д. С. Д. **ДА ЗАПЛАТИ** на Ж. Т. Р., ЕГН *, с адрес *, чрез адв. П.Й. Н., член на Варненска адвокатска колегия, с рег. № *, служебен адрес: *, сумата от **450.32лв.**, представляваща сторени по делото разноски, от които 50.32лв. държавна такса и 400лв. платено адвокатско възнаграждение, **на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК.**

РЕШЕНИЕТО подлежи на въззивно обжалване пред Варненски окръжен съд в двуседмичен срок от получаване на съобщаването на страните.

Препис от настоящето решение да се връчи на страните по делото, заедно със съобщението за постановяването му на основание чл. 7, ал. 2 от ГПК.

Съдия при Районен съд – Варна: _____